

НАУМЧУК Н. В.,
аспірант кафедри кримінального права
та кримінології
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)

УДК 343.359.8

**ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТА ЗЛОЧИНУ,
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 227 КК УКРАЇНИ (УМИСНЕ ВВЕДЕННЯ В ОБІГ
НА РИНКУ УКРАЇНИ (ВИПУСК НА РИНОК УКРАЇНИ) НЕБЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ)**

Стаття присвячена розкриттю змісту ознак предмета умисного введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції та формулювання рекомендацій щодо удосконалення законодавства про кримінальну відповідальність за вчинення таких дій.

Ключові слова: предмет злочину, продукція, небезпечна продукція, нехарчова продукція, харчова продукція, кримінальна відповідальність.

Статья посвящается раскрытию содержания признаков предмета умышленного введения в оборот на рынке Украины (выпуск на рынок Украины) опасной продукции и формулированию рекомендаций по совершенствованию законодательства об уголовной ответственности за совершение таких действий.

Ключевые слова: предмет преступления, продукция, опасная продукция, непищевая продукция, пищевая продукция, уголовная ответственность.

The article is devoted to the disclosure of the essential by the object attributes of intentional introduction into circulation in Ukraine (placing on the market of Ukraine) dangerous products and formulate recommendations for improving the legislation on criminal responsibility for such actions.

Key words: subject of crime, products, dangerous products, non-food products, food products, criminal liability.

Вступ. Рівень розвитку будь-якої держави значною мірою визначається тим, як вона забезпечує правову охорону своїх громадян та інших людей, які перебувають на її території. Не випадково згідно із Конституцією людина, її життя, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Ч. 3 ст. 42 Конституції України проголошує, що держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та всіх видів послуг і робіт. Відповідно до ст. 14 Закону України «Про захист прав споживачів» споживач має право на те, щоб продукція за звичайних умов її використання, зберігання і транспортування була безпечною для його життя, здоров'я, навколишнього природного середовища, а також не завдавала шкоди його майну. Забезпечує такий захист і ст. 227 КК України, яка встановлює відповідальність за вчинене у великих розмірах умисне введення в обіг (випуск на ринок України) небезпечної продукції.

Слід зазначити, що в теорії кримінального права зміст ознак складу злочину, передбаченого ст. 227 КК України в редакції від 2 грудня 2010 р., всебічно не досліджений. У зв'язку із цим залишаються дискусійні питання.

Постановка завдання. Метою цієї статті є розкриття змісту однієї з ознак складу цього злочину – предмета умисного введення в обіг на ринку України (випуску на ринок України) небезпечної продукції та формулювання рекомендацій щодо удосконалення законодавства про кримінальну відповідальність за вчинення таких дій.

Результати дослідження. Однією із проблем під час застосування ст. 227 КК України, що набрала чинності 5 липня 2011 р., на нашу думку, є визначення предмета передбаченого нею злочину. Якщо визнавати предметом злочину небезпечну продукцію, що випускається на ринок України, то одразу виникає запитання: чому лише на ринок України? Якщо випуск буде відбуватися на ринок іншої країни, то продукція може не бути небезпечною?

Спочатку необхідно проаналізувати, що може бути небезпечною продукцією та що таке продукція взагалі. Відповідно до законодавства України про захист прав споживачів, останні (споживачі) мають право на належну якість продукції, її безпеку [1]. Так, у ст. 1 Закону «Про загальну безпечність нехарчової продукції» безпечною нехарчовою продукцією визнається будь-яка продукція, яка за звичайних або обґрунтовано передбачуваних умов використання (у тому числі щодо строку служби та за необхідності введення в експлуатацію вимог щодо

встановлення і технічного обслуговування) не становить жодного ризику чи становить лише мінімальні ризики, зумовлені використанням такої продукції, які вважаються прийнятними і не створюють загрози суспільним інтересам, з урахуванням таких ознак: характеристик продукції, в тому числі її складу, упаковки, вимог щодо встановлення і технічного обслуговування; впливу продукції на іншу продукцію, якщо вона буде використовуватися разом із нею; попереджень, що містяться на етикетці продукції, в інструкції з її використання та знищення, а також в іншій інформації щодо продукції; застережень щодо споживання чи використання продукції певними категоріями населення (дітьми, вагітними жінками, людьми похилого віку тощо). Продукцією ж визнається будь-яка речовина, препарат або інший товар, виготовлений у ході виробничого процесу.

Оскільки ніяких обмежень щодо виду продукції в зазначеному законі не встановлено, предметом злочину, передбаченого ст. 227 КК України, доцільно, на нашу думку, визнавати і харчову продукцію, оскільки вона може бути також небезпечною для життя, здоров'я тощо. Відповідно до ст. 1 Закону «Про безпечність та якість харчових продуктів» безпечний харчовий продукт – це харчовий продукт, який не створює шкідливого впливу на здоров'я людини безпосередньо чи опосередковано за умов його виробництва та обігу з дотриманням вимог санітарних заходів та споживання (використання) за призначенням; харчовий продукт (їжа) – будь-яка речовина або продукт (сирий, включаючи сільськогосподарську продукцію, необроблений, напівоброблений або оброблений), призначений для споживання людиною. Харчовий продукт включає напій, жувальну гумку та будь-яку іншу речовину, включаючи воду, які навмисно включені до харчового продукту під час виробництва, підготовки або обробки. Крім того, продукти дитячого харчування, харчування для спортсменів та осіб похилого віку відносяться до харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання (використання), склад яких повинен значною мірою відрізнятися від складу звичайних продуктів подібного роду, якщо такі звичайні харчові продукти існують, але не можуть бути заміниками лікарських засобів [2].

У ст. 1 Закону «Про захист прав споживачів» продукцією визначається будь-які виріб (товар), робота чи послуга, що виготовляються, виконуються чи надається для задоволення суспільних потреб. Варто звернути увагу на вказівку щодо робіт і послуг, адже недоброякісне виконання робіт або надання послуг може бути не менш суспільно небезпечним, ніж реалізація недоброякісних товарів. Щоправда, О.О. Дудоров та К.Б. Дудорова роблять певне застереження щодо цього приводу: будучи певною діяльністю (або процесом), роботи і послуги як такі через відсутність матеріальності – однієї з фізичних ознак, притаманних предмету злочину, не можуть визнаватися предметом злочину, передбаченого ст. 227 КК, якщо ж послуга або робота знаходить своє вираження як результат, що є предметом матеріального світу, цей матеріалізований результат може бути визнаний предметом злочину [3]. Вагомою в цьому плані, на нашу думку, є позиція О.М. Готіна. Виходячи з того, що процес охоплюється об'єктивною стороною складу злочину, науковець запропонував визначити предмет злочину, передбаченого ст. 327-1 КК – «замінником» ст. 227 КК, як товари, матеріалізовані результати послуг або робіт, що не відповідають встановленим вимогам щодо безпеки життя та здоров'я людини [4, с. 172].

Таким чином, за умов відсутності єдиної термінології, найбільш прийнятним для характеристики предмета злочину, передбаченого ст. 227 КК України, вважаємо визначення продукції, закріплене в Законі «Про захист прав споживачів», яке охоплює будь-які товари, як харчові, так і нехарчові, а також роботи і послуги.

Предметом злочину, передбаченого ст. 227 КК в редакції від 2 грудня 2010 р., може бути лише та продукція (небезпечна продукція), яка не відповідає вимогам щодо безпечності продукції, встановленим нормативно-правовими актами. Вимоги щодо загальної безпечності продукції передбачені в законах «Про загальну безпечність нехарчової продукції», «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актах, що регулюють відносини в цій сфері. У випадках, коли міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші вимоги щодо загальної безпечності продукції, ніж ті, що передбачені законами України, застосовуються вимоги міжнародних договорів України.

У ст. 5 Закону України «Про загальну безпечність нехарчової продукції» передбачається, що у випадку відсутності встановлених законодавством вимог щодо забезпечення безпечності продукції відповідна продукція вважається безпечною, якщо орган державного ринкового нагляду не доведе, що вона є небезпечною. Доказом безпечності нехарчової продукції є її відповідність національним стандартам, гармонізованим із відповідними європейськими стандартами. У разі відсутності встановлених законодавством вимог щодо забезпечення безпечності певної нехарчової продукції або за відсутності національних стандартів під час доведення того, що продукція є небезпечною, беруться до уваги такі документи: національні стандарти інших держав щодо забезпечення безпечності продукції, гармонізовані з відповідними європейськими та міжнародними стандартами; регіональні стандарти щодо забезпечення безпечності продукції, які відповідають міжнародним договорам України; стандарти України щодо забезпечення безпечності продукції, що не узгоджені з відповідними європейськими та міжнародними стандартами; кодекси усталеної практики із забезпечення безпечності продукції у відповідних галузях тощо.

Таким чином, у ст. 227 КК не враховуються зазначені вище положення щодо доведення небезпечності певної продукції, оскільки небезпечність продукції як предмета передбаченого в ній злочину пов'язується лише з вимогами, встановленими нормативно-правовими актами. Диспозиція статті хоча і є бланкетною, передбачає

відсилання не до стандартів, норм, правил і технічних умов, а лише до нормативно-правових актів [5], що, на нашу думку, є невдалим і потребує змін.

Висновки. Отже, слід зауважити, що предмет злочину, передбаченого ст. 227 КК України, на законодавчому рівні визначений недосконало. Досліджуючи проблемні питання предмета злочину, передбаченого ст. 227 КК України, ми дійшли висновку, що зазначена стаття потребує змін. Зокрема, ми пропонуємо наступне:

– по-перше, з назви статті виключити вказівку лише на ринок України, тим самим зробити реальну можливість застосовувати цю статтю до умисного введення в обіг (випуск на ринок) небезпечної продукції, призначеної на експорт, і територіально не обмежувати дії винних осіб лише ринком України;

– по-друге, в диспозиції статті відсилати не лише до нормативно-правових актів, а враховувати стандарти, норми, правила і технічні умови в частині положень щодо визначення небезпечності продукції.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 р. (з наступними змінами) (ст. 4) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.

2. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23 грудня 1997 р. (з наступними змінами) (ст. 1) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр>.

3. Дудоров О.О., Дудорова К.Б. Умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції: проблеми кваліфікації та вдосконалення законодавства // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 2 (I). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stattionline.org.ua/index.php/pravo/76/11997-umisne-vvedennya-v-obig-na-rinku-ukraïni-nebezpechnoi-produktsii-problemi-kvalifikatsii-ta-vdoskonalennya-zakonodavstva.html>.

4. Готін О.М. Кримінальна відповідальність за випуск або реалізацію недоброякісної продукції в умовах ринкової економіки (проблеми теорії та практики) : дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / О.М. Готін. – Луганськ, 2003. – 214 с.

5. Хавронюк М.І. Передумови криміналізації злочинного порушення права споживачів на безпечність продукції та пропозиції для законодавця // Публічне право. – 2011. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakonoproekt.org.ua/peredumovi-kriminalizatsiji-zlochinnogho-porushennya-prava-spozhyvachiv.aspx>.

НІКІТІН А. О.,

студент

Інституту підготовки кадрів

(Національна академія прокуратури України)

УДК 343.24

ЗАГАЛЬНОПРАВОВІ НАСЛІДКИ СУДИМОСТІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

У статті досліджуються теоретичні та практичні проблемні аспекти застосування загальноправових наслідків судимості. Виділено окремі групи загальноправових наслідків судимості, передбачених чинним законодавством України. Звертається увага на концепцію створення єдиного нормативно-правового акту, який передбачав би всі існуючі загальноправові наслідки судимості.

Ключові слова: судимість, загальноправові наслідки, обмеження, покарання, кримінальна відповідальність.

В статье исследуются теоретические и практические проблемные аспекты применения общеправовых последствий судимости. Выделены отдельные группы общеправовых последствий судимости, предусмотренных действующим законодательством Украины. Обращается внимание на концепцию создания единого нормативно-правового акта, который предусматривал бы все существующие общеправовые последствия судимости.

Ключевые слова: судимость, общеправовые последствия, ограничение, наказание, уголовная ответственность.

The article researches the theoretical and practical problematic aspects of application of the general legal consequences of conviction, permitted by applicable law of Ukraine. It pays attention for the concept of creation of the single regulatory act, which would foresee all existing general legal consequences of conviction.

Key words: conviction, general legal consequences, abridgement, punishment, criminal liability.

